# FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT STIX-HACKL

fremsat den 8. oktober 2002 [1]

## I — Indledning

1. Den foreliggende sag vedrører spørgsmålet om, hvorvidt fællesskabsretten er til hinder for en national bestemmelse, der forbyder dyrkning af hamp, dvs. et produkt, for hvilket der eksisterer en fælles markedsordning.

## II — Relevante retsforskrifter

*A — Fællesskabsretlige bestemmelser*

1. *Primær ret*

2. Det fremgår af artikel 32, stk. 2 og 3, EF, at bestemmelserne vedrørende fællesmarkedets oprettelse finder anvendelse på landbrugsprodukterne i bilag I, medmindre andet er bestemt i artikel 33-38. Til disse bestemmelser hører bl.a. artikel 28 EF og 30 EF, som også finder anvendelse på landbrugsprodukter.

3. Ifølge artikel 32, stk. 3, EF er de produkter, på hvilke bestemmelserne i artikel 33-38 finder anvendelse, opregnet i listen i bilag I til EF-traktaten. I nævnte liste er under nr. 57.01 anført: »Hamp (Cannabis sativa), rå eller beredt, men ikke spundet; blår og affald af hamp (herunder garnaffald og opkradsede klude samt opkradset tovværk)«.

2. *Afledt ret*

a) Forordning (EØF) nr. 1308/70

4. Rådets forordning (EØF) nr. 1308/70 af 29. juni 1970 om den fælles markedsordning for hør og hamp [2], som — ændret flere gange — fandt anvendelse på omstændighederne i hovedsagen. Nævnte forordnings artikel 4, stk. 1, bestemte i den

1 — Originalsprog: tysk.

2 — EFT 1970 II, s. 356.

affattelse, der er relevant i det foreliggende tilfælde:

»For hør og hamp, som produceres inden for Fællesskabet, indføres der en støtteordning.

Støtten til hamp ydes dog kun, såfremt hampen er fremstillet af frø af sådanne sorter, der giver visse garantier, som skal fastsættes, med hensyn til indholdet af rusgifte i det høstede produkt.

[...]«

»Den stigende anvendelse af narkotiske midler i Fællesskabet kan blive en fare for folkesundheden;

hampeplantens stængel indeholder i nogle tilfælde visse rusgifte; samtidig er hampedyrkningen i Fællesskabet ikke uden økonomisk betydning i visse regioner; for at undgå, at hampedyrkningen i Fællesskabet og indførselen af rå hamp og hampefrø skal forøge ovennævnte risiko, bør der dels indføres en begrænsning af støtten som omhandlet i artikel 4 i Rådets forordning (EØF) nr. 1308/70 af 29. juni 1970 om den fælles markedsordning for hør og hamp, senest ændret ved tiltrædelsesakten af 1979, således at den kun ydes for sorter, der giver tilstrækkelige garantier, og dels bør der indføres forbud mod indførsel af hamp og hampefrø, som ikke giver sådanne garantier for folkesundheden.«

b) Forordning (EØF) nr. 619/71

5. Artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i forordning nr. 1308/70 blev indsat ved Rådets forordning (EØF) nr. 1430/82 af 18. maj 1982 om indførelse af importrestriktioner for hamp og hampefrø og om ændring af forordning (EØF) nr. 1308/70 for så vidt angår hamp [3], hvis første og anden betragtning er affattet således:

6. De grundlæggende bestemmelser vedrørende tildeling af støtte til hør og hamp, som navnlig bygger på artikel 4 i forordning nr. 1308/70, blev gennemført ved Rådets forordning (EØF) nr. 619/71 af 22. marts 1971 om fastsættelse af almindelige regler for ydelse af støtte til hør og hamp [4]. Artikel 3, stk. 1, i nævnte for-

3 — EFT L 162 af 12.6.1982, s. 27.

4 — EFT 1971 I, s. 152.

ordning bestemmer i den affattelse, der finder anvendelse i denne sag[5], følgende:

»Støtte ydes kun for hamp, der er høstet efter frødannelsen og dyrket af certificeret frø af sorter, som er opført på en liste, som opstilles efter proceduren i artikel 12 i forordning (EØF) nr. 1308/70. På listen anføres kun sorter, for hvilke en medlemsstat ved analyse har fastslået, at indholdet af THC (tetrahydrocannabinol) i forhold til det konstante indhold i en prøve ikke overstiger:

— 0,3% for ydelse af støtte i produktionsåret 1998/1999 til 2000/2001

— 0,2% for ydelse af støtte i senere produktionsår.«

c) Forordning (EF) nr. 1673/2000

7. Rådets forordning (EF) nr. 1673/2000 af 27. juli 2000 om den fælles markedsordning for hør og hamp bestemt til fiberproduktion[6] fastsætter de bestemmelser, der finder anvendelse fra produktionsåret 2001/2002. Artikel 1, stk. 3, bestemmer, at forordningen anvendes, medmindre andet er fastsat i forordning (EF) nr. 1251/1999.

8. Artikel 13 i forordning nr. 1673/2000 ophæver forordning (EØF) nr. 1308/70 og forordning (EØF) nr. 619/71 med virkning fra den 1. juli 2001. Artikel 16 bestemmer, at de således ophævede forordninger anvendes i produktionsåret 1998/1999, 1999/2000 og 2000/2001, og dermed indtil den 30. juni 2001.

B — *National ret*

9. I henhold til § 1 i narkotikastrafflagen (1968:64) er det forbudt at fremstille eller på anden måde være i besiddelse af narkotika uden tilladelse.

5 — Som affattet ved Rådets forordning (EF) nr. 1420/98 af 26.6.1998 om ændring af forordning (EØF) nr. 619/71 om fastsættelse af almindelige regler for ydelse af støtte til hør og hamp, EFT L 190 af 4.7.1998, s. 7.

6 — EFT L 193 af 29.7.2000, s. 16.

10. I henhold til § 6 i narkotikastrafflagen skal narkotika, som har været genstand for en overtrædelse, konfiskeres.

11. I henhold til bilag 1 til Förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika udgør de overjordiske dele af alle planter af arten cannabis (med undtagelse af frøene), som harpiksen ikke er blevet udskilt af, og uanset under hvilke betegnelser de forekommer, narkotika. Indholdet af tetrahydrocannabinol (THC) er i denne forbindelse uden betydning.

12. I medfør af § 2 i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika må narkotika kun importeres, fremstilles, eksporteres, udbydes til salg, overdrages eller besiddes med henblik på medicinske, videnskabelige eller andre samfundstjenlige formål, som er særligt vigtige.

13. Det fremgår bl.a. af denne lovs §§ 4-8, at fremstilling, herunder dyrkning af produkter i denne kategori af narkotika, kræver tilladelse fra Läkemedelsverket (den svenske sundhedsmyndighed).

## III — De faktiske omstændigheder og tvisten i hovedsagen

14. Ulf Hammarstan har i foråret 2001 dyrket »industrihamp« på sin gård i Sverige. Dyrkningen er foregået på et areal på ca. 1 ha. Planterne blev beslaglagt i henhold til den svenske narkotikalovgivning.

15. Under sagen ved Halmstads tingsrätt har anklagemyndigheden nedlagt påstand om konfiskation af den beslaglagte industrihamp. Denne påstand har givet anledning til spørgsmålet om, hvorvidt den svenske lovgivning, der klassificerer samtlige planter af arten cannabis — herunder også »industrihamp« — som narkotika, der således omfattes af bestemmelserne om straf, beslaglæggelse og konfiskation i narkotikastrafflagen, er i strid med fællesskabsretten og navnlig artikel 28 EF.

16. Den cannabis, som blev beslaglagt, er såkaldt industrihamp. Ifølge tingsrätts opfattelse skal denne type cannabis anses for at være et landbrugsprodukt, der er omfattet af den fælles markedsordning for hør og hamp bestemt til fiberproduktion. Således er det i henhold til fællesskabsretten tilladt at dyrke hamp under visse forudsætninger, dvs. at der skal være tale om godkendte sorter, hvis THC-indhold ikke overstiger 0,3% (0,2% fra produktionsåret 2001/2002).

## IV — De præjudicielle spørgsmål

17. Halmstads tingsrätt har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er det efter Rom-traktatens artikel 28 tilladt, at en medlemsstat forbyder dyrkning og anden håndtering af såkaldt industrihamp, som er godkendt i henhold til EF's forordninger?

2) Såfremt dette ikke er tilfældet, kan der da alligevel tillades en undtagelse under henvisning til Rom-traktatens artikel 30, således at et sådant forbud ikke strider mod EF-retten?

3) Såfremt dette ikke er tilfældet, kan det svenske forbud da tillades på andet grundlag?«

## V — Parternes argumenter

### A — *Den svenske regering*

18. Den svenske regering har gjort gældende, at de frie varebevægelser er et grundlæggende princip i Fællesskabet, og at selv de fællesskabsretlige bestemmelser vedrørende industrihamp bygger på dette princip. Den pågældende fælles markedsordning indeholder ikke et forbud mod kvantitative restriktioner, idet artikel 28 EF og artikel 30 EF umiddelbart finder anvendelse ved afgørelsen af den svenske lovgivnings forenelighed med fællesskabsretten.

19. Den svenske regering er af den opfattelse, at kriterierne i Keck og Mithouard-dommen [7] er opfyldt i denne sag. Dette indebærer, at artikel 28 EF ikke er til hinder for et forbud som det, der er fastsat i den svenske lov. Nævnte bestemmelse tilsigter udelukkende at beskytte menneskers liv og sundhed og har ikke til formål at regulere handelen mellem medlemsstaterne. Loven finder endvidere uden forskel anven-

7 — Dom af 24.11.1993, forenede sager C-267/91 og C-268/91, Sml. I, s. 6097.

delse på såvel svenske producenter som på importører.

20. Såfremt de bestemmelser, der finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, skulle kvalificeres som en forbudt foranstaltning i henhold til artikel 28 EF, har den svenske regering gjort gældende, at de er i overensstemmelse med fællesskabsretten, eftersom de er nødvendige for at nå det tilsigtede mål.

21. Den svenske regering har henledt opmærksomheden på, at cannabis er opført i såvel bilag I som i bilag IV til »Enkelt konvention angående narkotiske midler« af 1961. Bilag IV indeholder de midler, som skal underkastes den strengeste kontrol. Konventionen opstiller kun minimumsstandarder, og staterne har mulighed for at vedtage strengere foranstaltninger, herunder indføre et fuldstændigt forbud. Ifølge konventionen er THC-indholdet i cannabis uden betydning. Fremstilling af industrihamp er ikke omfattet af nævnte konvention.

22. Den svenske regering har henledt opmærksomheden på, at fremstilling af industrihamp er støtteberettiget, og at denne fremstilling er tilladt i henhold til fællesskabsretten. Den har imidlertid gjort gældende, at de fællesskabsretlige bestemmelser om landbrug, navnlig den fælles markedsordning, forfølger et andet formål end det, der forfølges med den omhandlede lov. Denne skal sikre et højt sundhedsbeskyttelsesniveau, således som dette er fastsat i artikel 3, stk. 1, litra p), EF.

23. Efter den svenske regerings opfattelse indebærer fremstilling af industrihamp i Sverige en væsentlig forøget risiko for fremstilling af hamp med et højt THC-indhold, idet man ikke med det blotte øje kan skelne mellem de forskellige hampesorter. Dertil kræves laboratorieanalyser. Desuden får planterne først deres fulde THC-indhold, når de er modne. Det er derfor let at skjule fremstilling af ulovlig hamp. Bestemmelserne om industrihamp kan på samme måde øge tolerancen for andre hampesorter.

24. Den svenske regering har anført, at et omfattende forbud mod fremstilling af hamp således er begrundet. Derfor foreslår nævnte regering, at den forelæggende rets første spørgsmål besvares bekræftende, dvs. at artikel 28 EF skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for forbuddet. I givet fald skal også det andet spørgsmål besvares bekræftende, dvs. at et sådant forbud er tilladt i henhold til artikel 30 EF. Med hensyn til de svar, som efter den svenske regerings opfattelse bør gives på de to første spørgsmål, er det ufornødent at

besvare det tredje spørgsmål om, hvorvidt forbuddet kan tillades på andet grundlag.

B — *Kommissionen*

25. Kommissionen har indledningsvis gjort gældende, at selv om den forelæggende rets spørgsmål udelukkende vedrører fortolkningen af artikel 28 EF og 30 EF, bør forholdet mellem de nævnte traktatbestemmelser og bestemmelserne om den fælles markedsordning undersøges.

26. Såfremt de nationale bestemmelser både er i strid med den fælles markedsordning og traktatens bestemmelser om oprettelse af fællesmarkedet, skal den regel, som Domstolen fastslog i Pigs and Bacon Commission-dommen [8], ifølge Kommissionen anvendes, hvorefter »i en sag angående en landbrugssektor, der er omfattet af en fælles markedsordning, skal det rejste problem først undersøges under denne synsvinkel, da de særlige bestemmelser, der er vedtaget inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, ifølge EØF-traktatens artikel 38, stk. 2 [efter ændring nu artikel 32, stk. 2, EF] finder anvendelse forud for traktatens almindelige bestemmelser vedrørende fællesmarkedets oprettelse«. Kommissionen har tilføjet, at det fremgår af præmis 23 i Pigs and Bacon Commission-dommen, at såfremt de nationale foranstaltninger er uforenelige med den fælles markedsordning, er det unødvendigt at tage stilling til deres forenelighed med traktatens bestemmelser om oprettelsen af fællesmarkedet.

27. Kommissionen har imidlertid henvist til, at nationale foranstaltninger på området for en fælles markedsordning ifølge Domstolens retspraksis kan erklæres for uforenelige med bestemmelserne om frie varebevægelser. Den har anført, at medlemsstaterne ikke kan træffe foranstaltninger, der kan påvirke en fælles markedsordning. Efter Kommissionens opfattelse bevirker indførelsen af en fælles markedsordning ikke, at landbrugsproducenterne undtages fra enhver national ordning, der forfølger andre formål end den fælles markedsordning.

28. Hvad angår de forelagte spørgsmål skal der ifølge Kommissionen først tages stilling til, hvorvidt den svenske lovgivning er forenelig med den fælles markedsordning, inden dens forenelighed med artikel 28 EF og 30 EF vurderes.

8 — Dom af 26.6.1979, sag 177/78, Sml. s. 2161, præmis 9.

29. Med hensyn til den omhandlede svenske lovgivnings forenelighed med den fælles markedsordning skal der tages udgangspunkt i det tidspunkt, hvor omstændighederne i hovedsagen udspillede sig, dvs. foråret 2001. Under hensyn til det almindelige princip, hvorefter den mest gunstige lov for tiltalte i en straffesag — i det foreliggende tilfælde U. Hammarsten — skal anvendes, har Kommissionen anført, at der ikke kun skal tages hensyn til de bestemmelser, der var gældende på tidspunktet for omstændighederne i hovedsagen, men også til de efterfølgende fællesskabsretlige bestemmelser. Kommissionen er på dette punkt nået til den konklusion, at en medlemsstat ikke kan forbyde fremstilling af et givet produkt, for hvilket der findes en fælles markedsordning.

30. Hvad angår bestemmelserne om de frie varebevægelser er det Kommissionens opfattelse, at artikel 28 EF ikke bemyndiger en medlemsstat til at forbyde fremstilling af godkendte sorter.

31. Hvad angår det andet spørgsmål har Kommissionen gjort gældende, at en forudsætning for at anse nationale bestemmelser for begrundet i henhold til artikel 30 EF er, at de nævnte bestemmelser er forholdsmæssige og navnlig, at de ikke påvirker den fælles markedsordning. Efter Kommissionens opfattelse udgør de vanskeligheder, der er forbundet med kontrollen på området, ikke en tilstrækkelig begrundelse. Med hensyn til kontrolforanstaltninger har Kommissionen i øvrigt henvist til den forordning, som den har vedtaget [9].

32. Hvad angår eventuelle konflikter mellem traktaten og de forpligtelser, der følger af en international konvention, har Kommissionen henvist til, at den konvention, som Sverige har nævnt, ikke finder anvendelse på den i denne sag omhandlede industrihamp.

33. Med hensyn til beskyttelse af sundheden har Kommissionen henvist til, at den pågældende fælles markedsordning også tager hensyn til dette formål.

34. Efter Kommissionens opfattelse bør det andet præjudicielle spørgsmål besvares med, at et nationalt forbud mod hamp, der forfølger et andet formål end den fælles markedsordning, ikke kan anses for påkrævet for at beskytte menneskers liv eller sundhed, såfremt dette forbud påvirker de mekanismer, der er indført ved den fælles

9 — Forordning (EF) nr. 1177/2000 af 31.5.2000, EFT L 131, s. 38.

markedsordning, og såfremt der kan træffes foranstaltninger, der er mindre strenge.

35. Kommissionen har anført, det tredje spørgsmål er for generelt til at kunne besvares.

## VI — Vurdering

36. Indledningsvis skal der tages stilling til den svenske regerings argument om, at Sverige på grund af enkeltkonventionen angående narkotiske midler er forpligtet til at forbyde fremstilling af hamp. Som anført af Kommissionen finder den omhandlede konvention ikke anvendelse på cannabis, der fremstilles til industrielle formål.

37. Det samme gør sig gældende med hensyn til FN's konvention imod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer — som også gælder i Sverige — der i artikel 3, stk. 1, kun forbyder dyrkning af cannabis, såfremt den er bestemt til fremstilling af narkotika. Endvidere forpligter konventionens artikel 14 kun de kontraherende parter til at træffe foranstaltninger for at hindre ulovlig dyrkning af narkotika, og ikke at forbyde det fuldstændigt.

38. Med hensyn til de forelagte spørgsmål skal der henvises til, at selv om disse spørgsmål ganske vist udtrykkeligt vedrører fortolkningen af primær ret, indeholder de tillige en henvisning til afledt ret, dvs. til en fælles markedsordning.

39. Selv om spørgsmålene først og fremmest vedrører fortolkningen af primær ret, kan det være nyttigt derudover eller eventuelt i stedet for de nævnte bestemmelser at fortolke andre fællesskabsretlige bestemmelser, som finder anvendelse i hovedsagen, for at kunne give den nationale ret et nyttigt svar, som den kan anvende i forbindelse med afgørelsen af den sag, som verserer for den. Derfor er det for det første nødvendigt at tage stilling til, hvilke bestemmelser der finder anvendelse.

40. Hvad angår de anvendelige fællesskabsretlige bestemmelser bemærkes, at tvisten i hovedsagen kun vedrører hamp med et THC-indhold under 0,3%, som dermed er omfattet af den fælles markedsordning. Den omstændighed, at den omhandlede svenske lov tillige omfatter andre produkter, er ikke genstand for forelæggelsesbeslutningen, hvorfor den er

irrelevant for besvarelsen af dette spørgsmål.

I *Anvendelig fællesskabsret*

41. I denne forbindelse henvises til det princip, som er udviklet i retspraksis, hvorefter bestemmelserne i den afledte ret — i tilfælde af lovkonflikter mellem retsnormerne — har forrang for bestemmelserne i den primære ret, det vil f.eks. sige, at bestemmelserne i en fælles markedsordning har forrang. Det skal derfor først efterprøves, om omstændighederne i hovedsagen er omfattet af bestemmelser i den afledte ret. Domstolen har sammenfattet fremgangsmåden for denne efterprøvelse således:

»[...] i en sag angående en landbrugssektor, der er omfattet af en fælles markedsordning, skal det rejste problem først undersøges under denne synsvinkel, da de særlige bestemmelser, der er vedtaget inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, ifølge artikel EØF-traktatens artikel 38, stk. 2, finder anvendelse forud for traktatens almindelige bestemmelser vedrørende fællesmarkedets oprettelse« [10].

42. Det skal derfor dernæst undersøges, om der er en fælles markedsordning for det produkt, der er genstand for nærværende sag, og, i bekræftende fald, hvilke bestemmelser der finder anvendelse på omstændighederne i hovedsagen.

43. De principper, der finder anvendelse på produktet, der er genstand for denne sag, nemlig industrihamp, fremgår af bestemmelserne i forordning nr. 1308/70 i den affattelse, der var gældende på det for sagen relevante tidspunkt, dvs. foråret 2001. Betingelserne for at opnå støtte til industrihamp, således som de er fastsat i forordning nr. 619/71, er endvidere relevante.

44. Om de fælles markedsordningers retlige betydning for den nationale ret har Domstolen klart fastslået, at nationale

10 — Dommen i sagen 177/788 (jf. fodnote 8, præmis 9); jf. Domstolens domme af 1.4.1982, forenede sager 141/81, 142/81 og 143/81, Holdijk, Sml. s. 1299, præmis 12, og af 6.10.1987, sag 118/86, Nertsvoederfabriek Nederland, Sml. s. 3883, præmis 12.

bestemmelser ikke må påvirke de fælles markedsordninger [11].

45. Det svenske forbud mod at dyrke industrihamp påvirker imidlertid den fælles markedsordning. Forbuddet har nemlig til følge, at de landbrugere, som er interesserede i at dyrke hamp, afholder sig herfra, eftersom det er forbudt, og idet de tillige ser sig frataget muligheden i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 619/71 for at opnå støtte til høstet industrihamp.

46. De kriterier, der er udviklet i retspraksis, finder således anvendelse på produkter, der er omfattet af en fælles markedsordning.

47. Spørgsmålet om, hvorvidt de svenske bestemmelser udelukkende eller kun delvis finder anvendelse på produkter, som er omfattet af en fælles markedsordning, påhviler det imidlertid den nationale ret at træffe endelig afgørelse om. For industrihamp, som det drejer sig om i hovedsagen, er svaret imidlertid oplagt.

11 — Domme af 19.3.1998, sag C-1/96, Compassion In World Farming, Sml. I, s. 1251, præmis 41, og af 25.11.1986, sag 148/85, Forest, Sml. s. 3449, præmis 14.

2. *Eventuel begrundelse for et nationalt forbud under hensyn til primær ret*

48. For at en national bestemmelse kan anses for at være begrundet under hensyn til primær ret, kræves det, at primær ret, og ikke afledt ret, finder anvendelse.

49. I denne sag drejer det sig om en eventuel anvendelighed af bestemmelserne om de frie varebevægelser, navnlig artikel 28 EF og 30 EF. Først gennemgås spørgsmålet om, hvorvidt bestemmelserne i den svenske lovgivning, som er genstand for denne sag — dvs. de forskellige forbud og konfiskationen — udgør foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative udførselsrestriktioner i henhold til artikel 28 EF. I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at anføre, således som Kommissionen har gjort det, at den svenske lovgivning som helhed også vedrører varehandel mellem medlemsstaterne. Derfor udgør de i Sverige gældende forbud vedrørende industrihamp samt konfiskationen en handelshindring i forhold til det produkt, der anvendes til fiberfremstilling.

50. Derimod er der tvivl om, hvorvidt bestemmelserne om de frie varebevægelser finder anvendelse i denne sag, eftersom tvisten i hovedsagen ikke indeholder et

grænseoverskridende element. Ifølge Domstolens faste praksis [12] er et sådant element nødvendigt, for at Domstolen kan besvare spørgsmål vedrørende fortolkningen af grundlæggende friheder.

51. Bestemmelserne i Fællesskabets primærret — i denne sammenhæng de bestemmelser, der kan begrunde de nationale foranstaltninger — finder anvendelse, når der skal tages stilling til de omstændigheder i sagen, som endnu ikke er reguleret ved bestemmelser i afledt ret. I denne sag skal to betingelser være opfyldt: For det første skal den nationale bestemmelse forfølge et formål, som ikke er omfattet af afledt fællesskabsret. For det andet skal den nationale bestemmelse overholde proportionalitetsprincippet.

52. Ifølge retspraksis skal den første betingelse forstås således, at »indførelsen af en fælles markedsordning for landbruget i henhold til traktatens artikel 40 ikke bevirker, at landbrugsproducenterne unddrages enhver national ordning, som forfølger andre formål end den fælles ordning, men som ved at påvirke produktionsbetingelserne kan have indflydelse på den nationale produktions omfang eller omkostninger og således på fællesmarkedets funktion i den pågældende sektor. Forbuddet mod enhver forskelsbehandling af Fællesskabets producenter, som findes i artikel 40, stk. 3, andet afsnit, vedrører de formål, der forfølges med den fælles ordning, og ikke de forskellige produktionsbetingelser, der følger af generelt gældende nationale ordninger, som har andre formål« [13].

53. Som det fremgår af de to første betragtninger til forordning nr. 1430/82, forfølges de formål, der er nævnt i den svenske lovgivning, dvs. sundhedsbeskyttelse, allerede med den pågældende fælles markedsordning. Da den første betingelse om, at den nationale ret skal forfølge et andet formål end fællesskabsretten, således ikke er opfyldt, er det ufornødent at efterprøve, hvorvidt den svenske lovgivning opfylder proportionalitetsprincippets tre betingelser [14].

54. Det skal tilføjes, at det er et forbud, som er fastsat i svensk ret. Heraf kan det umiddelbart udledes, at Sverige har besluttet sig for en af de mest indgribende foranstaltninger. Som påpeget af Kommissionen, er det nemlig også muligt at stille krav om en tilladelse til at dyrke hamp, hvis udstedelse betinges af, at visse betingelser er opfyldt.

12 — Dom af 23.10.2001, sag C-510/99, Tridon, Sml. I, s. 7777, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis.

13 — Dom af 18.12.1997, sag C-309/96, Annibaldi, Sml. I, s. 7493, præmis 20.

14 — Se hertil mit forslag til afgørelse af 6.12.2001 i sagen Kommissionen mod Italien (dom af 19.3.2002, sag C-224/00, Sml. I, s. 2965, punkt 40 ff.).

## IV — Forslag til afgørelse

55. Henset til ovenstående foreslår jeg, at Domstolen besvarer de forelagte spørgsmål således:

— Rådets forordning (EØF) nr. 1308/70 af 29. juni 1970 om den fælles markedsordning for hør og hamp og Rådets forordning (EØF) nr. 619/71 af 22. marts 1971 om fastsættelse af almindelige regler for ydelse af støtte til hør og hamp skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, der forbyder dyrkning af industrihamp, som er lovligt i henhold til den nævnte fælles markedsordning.

— Artikel 28 EF tillader ikke en medlemsstat at forbyde dyrkning af såkaldt »industrihamp«, som i henhold til den nævnte fælles markedsordning er tilladt, medmindre den nationale bestemmelse forfølger et andet formål end det, der forfølges med den afledte fællesskabsret, og opfylder proportionalitetsprincippet.